

Hva gjør jeg VED MISTANKE OM VOLD OG SEKSUELLE OVERGREP MOT BARN?

- for deg som jobber med barn, er offentlig ansatt eller nabo

SE

SPØR

AVKLAR

- Observasjon av samspill med omsorgsperson(er) og/eller observasjon av atferd hos barn/unge som kan belyse situasjonen
- Blåmerker, gjerne flere steder på kroppen
- Brann- og kuttskader
- Svimmelhet
- Søvnløshet
- Sårhet i magen
- Uro og irritabilitet
- Tristhet og tilbaketrekking
- Utagerende eller «pleasende» adferd
- Reaksjoner ved berøring
- Sårhet, smerter i underliv
- Gjentatte urinveisinfeksjoner, utflod, blod
- Seksualisert atferd
- Selvskadning
- Hyppige legebesøk og innleggelse på sykehus (med diffuse symptomer)
- Dårlig tannhelse
- Familien motsetter seg innsyn i familien
- Bruk av rusmidler

Prøv å spørre om hva som har skjedd, mens du samtidig ivaretar barnet. Bruk barnets egne ord, vær nysgjerrig og utforskende i spørsmålene. Det holder at du avdekker vold – du trenger ikke ta barnet gå inn i mye detaljer.

Start gjerne med:

- *Jeg har lagt merke til at...*

Beskriv så det du ser:

- *du ofte har vondt i magen*
- *du virker trøtt/trist/sint*
- *du har blåmerker på armen.*

Tips!

- Gjenta det barnet sier.
- Still åpne spørsmål (ikke ledende)
- Bruk støtteord som *hmm... ja, fortell, fortell mer*
- Oppsummer underveis det barnet forteller, det hjelper barnet å fortsette sin frie fortelling
- Spør gjerne flere ganger, si: *Jeg er her og kom innom hvis du vil snakke med meg.*
- Avtal et nytt møte med barnet.

Volden kan ha mange ansikter – den kan være fysisk, psykisk, seksuell, eller handle om omsorgssvikt. Den kan også handle om frykt for ny vold eller for at ting blir ødelagt.

Følg intuisjonen din.

Vold og overgrep kan skje i alle familier, uavhengig av sosial bakgrunn. Prøv å se bak fasaden!

Husk: Å være vitne til vold har like alvorlig effekt på barn som å selv bli utsatt for vold.

Et barn kan fortelle om hendelser hjemme litt plutselig, for eksempel i en samlingsstund, i friminutt osv. Inviter da barnet til samtale:

- *Da du sa det ... tidligere i dag, hva mente du da?*
- *Jeg har ikke vært der, fortell så godt du kan...*
- *Hva skjer videre da?*
- *Du har fortalt meg om...*

Utviss varsomhet og ikke spør for detaljert, det er politiet eller barnehusene som foretar avhør av barnet og ønsker være den første som spør barnet om detaljene. Få barnet til å fortelle åpent!

Når barnet er ferdig med sin fortelling, bekreft det barnet har sagt, og tydeliggjør at det hun/han har sagt er viktig. **Ikke lov barnet at du ikke skal si det til noen.** Forklar at du må snakke med noen andre voksne om det barnet har fortalt.

HVA GJØR DU?

- Noter ned det som barnet har fortalt, så ordrett som mulig. Dokumentasjon er viktig, skriv "mor sier...", "barnet forteller..."
- Du kan drøfte saken anonymt med barnevern, krise-senter eller politi.
- Drøft gjerne den konkrete saken med leder og/eller kollega, der dere sammen legger en plan over hvem som gjør hva på hvilket tidspunkt (akutte tiltak, bekymringsmelding, henvise til hjelpeapparat). Bruk BTI-veileder i dette arbeidet.
- *NB! Ved mistanke om vold og overgrep mot barn fra foresatte skal IKKE foresatte informeres eller kontaktes.*

HANDLE

AKUTT

Når du har grunn til å tro at et barn utsettes for vold eller overgrep eller kommer til å bli utsatt for det, har du avvergeplikt.

- ved fysiske skader
- ved symptomer etter psykisk vold
- ved alvorlige trusler
- ved mistanke om seksuelle overgrep
- når barnet viser redsel for å gå hjem
- når barnet blir hentet av ruset foreldre
- ved mistanke om nært forestående/ gjennomført kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap
- *Varsle politiet umiddelbart.*
- **Varsle Barnevernet samtidig**

Ved synlige skader, beskriv skaden. Vurder om barnet skal til lege for å sikre bevis.

Din plikt er selve varslingen. Politiet vil etterforske og sørge for avhør ved barnehusene.

NB! Ved mistanke om vold og overgrep mot barn, skal IKKE foresatte informeres eller kontaktes.

Vær oppmerksom på at faktorer som samlivsbrudd, arbeidsledighet, sykdom, trygd og rusmisbruk i familien kan bety økt risiko for alvorlig vold.

AVVERGEPLIKT:

Alle har en personlig plikt til å anmelde eller på annen måte avverge og hindre enkelte straffbare forhold. Avvergeplikten (§ 196) inntreffer ved enkelte straffbare forhold og er et personlig ansvar, uten hensyn til taushetsplikten.

MELDEPLIKT:

Du har en selvstendig plikt til å melde fra til politiet eller barnevernet ved mistanke om vold.

HVA GJØR DU VED MISTANKE OM AT ET BARN ER VITNE TIL VOLD ELLER UTSETTES FOR VOLD ELLER SEKSUELLE OVERGREP?

Bekyringsmelding sendes barnevernet digitalt.
Den skal inneholde:

- Personalie og årsaken til bekymring: Hva har barnet sagt, hvilke ord er brukt, i hvilken situasjon fremkom opplysningene? Hva sa barnet på eget initiativ, hva ble direkte spurt om og på hvilken måte? Observasjon av samspill med omsorgsperson(er), observasjon av barnets/unges atferd som kan belyse situasjonen.
- Ved skader/merker; Beskriv skader/merker. Hvordan ble skader/merker oppdaget? Observerte melder det selv eller viste barnet/unge det frem? Hva ble oppgitt som årsak til skade/merke, hvem, hvor, hvorfor? Evt. sporsikring, bilde.
- Oppgi kontaktperson og hva som allerede er gjort.

Meldingen sendes i samarbeid med leder. Hvis leder motsetter seg å signere, har du et selvstendig ansvar for å sende meldingen med din underskrift. Du har også et selvstendig ansvar for å melde selv om du vet at andre personer/etater har meldt.

Barnevernet gir offentlig melder tilbakemelding når melding er mottatt og undersøkelsen er avsluttet. Som privat melder får du kun vite om meldingen er mottatt.

Husk!

Du skal kun melde fra om din bekymring. Det er barnevernet som undersøker saken og avgjør videre tiltak.

Anonyme drøftinger

Er du usikker? Ring barnevernet for å drøfte saken anonymt. Du kan også kontakte konsultasjonsteamet ved Barnehuset Tromsø for å diskutere bekymringen.

HVIS SAKEN ER HENLAGT, MEN VOLDEN FORTSETTER?

- **Ny melding til barnevernet**
Meld forholdet på nytt, da det vil være viktig for saken at barnevernet er kjent med oppdatert informasjon.
- **Informasjon om hjelpetilbudene til hjemmet.** Gi elever og foreldre informasjon om vold i nære relasjoner og hjelpetilbudene. Send med brosjyrer hjem eller del ut på foreldremøter i skoler og barnehager. På helsestasjon og i barnehager, ha brosjyrer synlig tilgjengelig.

VIKTIGE TELEFONNUMMER I HARSTAD - AKUTT

- **Politi:** 112
- **Barnevern:** 950 19 210 (dagtid)
- **Barnevern akutt-telefon:** 916 27 960 (ved akutte og alvorlige hendelser utenom ordinær åpningstid)
- **Harstad Krisesenter:** 991 61 922 (døgnaåpen telefon)
- **Overgrepsmottaket i Harstad:** (over 14 år) 770 57 367 (døgnaåpen telefon)

SAMTALE, RÅD, VEILEDNING på dagtid

- **Barneverntjenesten:** 950 19 210
- **Helsestasjon:** 992 27 140
- **Familievernkontoret:** 466 15 650
- **Harstad Krisesenter:** 991 61 922 (døgnaåpen telefon)

Handlingsveilederen er en del av Harstad kommunes Handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Mer info på www.harstad.kommune.no

Kreditering: Handlingsveilederen har tatt utgangspunkt i handlingsveileder til Arendal Kommune.